

29.7.2024

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö asiassa VN/29108/2023

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta pakoterikodirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi työryhmämietinnöksi

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta pakoterikodirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi työryhmämietinnöksi, joka on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Esityksen mukaisella lainsäädännöllä pantaisiin kansallisesti täytäntöön unionin pakoterikodirektiivin mukaiset velvoitteet. Direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että pakotteiden rikkominen on kaikissa jäsenvaltioissa rangaistavaa ja että rangaistussäännökset täyttävät yhteisen vähimmäistason.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia. Lisäksi ehdotetaan tarvittavien muutosten tekemistä muuhun lainsäädäntöön. Rikoslakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset pakoterikoksesta, törkeästä pakoterikoksesta, tuottamuksellisesta pakoterikoksesta ja pakoterikkomuksesta. Samalla säännöstelyrikosta koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, etteivät ne enää koskisi pakotteiden rikkomista. Pakoterikoksia koskevia säännöksiä sovellettaisiin Suomen kansalaisen sekä sellaiseen rinnastettavan henkilön Suomen ulkopuolella tekemään rikokseen niissäkin tapauksissa, joissa teosta ei säädetä rangaistusta tekopaikan lainsäädännössä. Ehdotettuihin pakoterikokseen, törkeään pakoterikokseen ja tuottamukselliseen pakoterikokseen sovellettaisiin oikeushenkilön rangaistusvastuuta.

Ehdotetulla lainsäädännöllä pyritään tehostamaan pakotteiden noudattamista niissä rajoissa, joissa tämä on rikoslainsäädännön keinoin mahdollista. Valtiovarainministeriö pitää tavoitetta kannatettavana ja toteaa, että ministeriön hallinnonalalla Tullilla on merkittävä rooli ja tehtävä pakotteiden valvonnassa ja niiden kierron estämisessä ja esityksellä on siten vaikutusta Tullin valvonnan ja rikostorjunnan toimintaan. Mietinnön laatineessa oikeusministeriön työryhmässä on ollut edustaja myös Tullista ja näin ollen Tullin intressit ja näkökulma on huomioitu mietintöluonnoksessa pääosin hyvin.

Työryhmätyöskentelyn aikana Tulli on esittänyt, että pakoterikosta koskevan uuden 3a §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittaisiin tekemuotona nimenomaisesti myös passittaminen, sillä kohdan nykyisen muotoilun ei voida katsoa kattavan tätä toimintaa riittävällä varmuudella. Valtiovarainministeriö yhtyy tässä Tullin näkemykseen ja pitäisi passituksen sisällyttämistä lainkohdan tekstiin myös selkeyden ja tarkkarajaisuuden kannalta kannatettavana. Valtiovarainministeriö pitää myönteisenä sitä, että säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lainkohdan kattavan myös passituksen ja kauttakulun, mutta näkisi silti parempana vaihtoehtona passituksen nostamisen itse lakitekstiin. Valtiovarainministeriö kiinnittää tässä huomiota siihen, että passitus mainitaan nimenomaisesti pakoterikodirektiivin 3 artiklan e –kohdassa.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että työryhmämietinnössä on jossakin määrin avattu julkisten hankintojen yhteyttä pakoterikossääntelyyn. Valtiovarainministeriö esittää harkittavaksi, että hallituksen esityksen perusteluja täydennettäisiin liittyen henkilö-, yhteisö- ja sektoripakotteiden huomioimiseen julkisten hankintojen yhteydessä. Lisäksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että pakoterikosta koskevan 3 a §:n 1 momentin 2 kohdan perusteluissa on valtion alueelle pääsyn tai kauttakulun mahdollistamiseen liittyen todettu, että kun rikokseen syyllistyy virkamies, voisivat tekoon soveltua momentin 2 kohdan lisäksi rikoslain 40 luvun säännökset. Myös julkisten hankintojen osalta tulee huomata, että julkisia hankintoja koskevasta päätöksenteosta vastaavat usein virkamiehet, jolloin myös näihin tekoihin voisi soveltua 3 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdan lisäksi rikoslain 40 luvun säännökset.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Hallitusneuvos

Jari Salokoski

VN/29108/2023-VM-33

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: